List 19. **NOVICE** Tečaj LIV.

gospodarske, obrtniške in národne.

Izhajajo vsak petek ter stanejo v tiskarni prejemane za celo leto 3 gld. 50 kr., za pol leta 1 gld. 75 kr. in za četrt leta 90 kr., — po pošti prejemane pa za celo leto 4 gld., za pol leta 2 gld. in za četrt leta 1 gld. — Za prinašanje na dom v Ljubljani se plača na leto 40 kr. Naročnino prejema upravništvo v Blasnikovi tiskarni. — Oglase (inserate) vzprejemlje upravništvo, in se plača za vsako vrsto za enkrat 8 kr., za dvakrat 12 kr., za trikrat 15 kr. — Dopisi naj se pošiljajo uredništvu „Novic“.

V Ljubljani 8. maja 1896.

Politiški oddelek.

Preosnova Avstrije.

Napisali smo bili članek, v katerem smo bili povedali svoje mnenje o federalizmu in narodni avtonomiji. Dva slovenska lista sta se spravila nad nas, toda prepričala nas nista, niti ovrgla jedne stvari, katere smo navajali. Proti nam se navaja Palacky, toda reči moramo, da to navajanje prej govori v našo korist in le dokazuje, kako so naši nasprotniki bili v zadregi za argumente.

Res je Palacky 1848. leta bil zato, da se Avstrija razdeli v skupine po narodnosti in mi le obžalujemo, da se to ni uresničilo. Ko se je pa začela ustavna doba, je pa Palacky popolnoma odpovedal se tej misli, bodi si, da se mu je zdela neizvršljiva, bodi si, da jo je zmatral za Čehe kvarno. Poganjal se je za češko državno pravo in o narodni avtonomiji bi pa tu zastonj iskali kake besede v njegovih spisih in govorih.

To je pač najboljši dokaz, da je Palacky, kakor trezen politik, bil prepričan, da se deželna in narodna avtonomija ob jednem ne dasta izvršiti. Sprva je bil za narodno avtonomijo in tedaj za deželno ni niti besedice spregovoril, ni zapisal, potem se je pa potegoval za deželno avtonomijo in zopet na narodno niti več mislil ni.

Kar se tiče čeških punktacij smo še danes istega mnenja, kot smo bili prejšnje čase. Toda to nima nič opraviti z narodno avtonomijo v smislu, kot jo imajo v mislih nekateri časnikarji. Sicer pa priporočamo dotičnemu člankarju, naj le dobro pregleda dotične članke, pa bode spoznal, da smo vedno mi stali na dejanskih razmerah. Naglašali smo, da se naj stvari jednako urede za vso Avstrijo in tem naglašanju vsakdo lahko spozna, dotični oni zdravi centralizem, o katerem smo v pobijanem članku govorili. Mi smo tudi prepričani, da se take uredbe dajo uresničiti jedino, dokler se ne razširi deželna avtonomija. Ko se pa to zgodi, bodo nemški Štajerci in Korošci že gledali, da bi nas ob take uredbe pripravili, ko bi jih nam že tudi poprej dali. Da se to lahko zgodi, nam kaže pogled na Ogersko. Srbi imajo zagotovljeno cerkveno avtonomijo, a ko je Ogerska večjo samoupravo določila, pa pometa s to avtonomijo, kot svinja z mehom.

Povedati le moramo, da smo mi za narodno avtonomijo v smislu Palackega, ker smo vedno se potegovali za zjedinjeno Slovenijo. Za centralizem smo le pogojno, dokler se kaj boljšega doseči ne da, ker vemo, da bi bila deželna avtonomija za nas Slovence grob.

Sicer pa naši nasprotniki nam dajo prav, le samo tega priznati nočejo. Pravijo, da ne zahtevajo, da bi se cela Koroška in Štajerska pridružili nam, temveč samo slovenski deli. To pa povse nasprotuje vsakemu zgodovinskemu pravu. Kdor je za zgodovinsko pravo, kdor je za češko državno pravo in nerazdeljivost češke kraljevine, ta ne more nikdar privoliti v delitev Koroške in Štajerske, ki sta tudi zgodovinski individualiteti. O tem se pa bode dalo še le govoriti, če se naši češki bratje kedaj odreko zgodovinskemu pravu in se postavijo na stališče narodne avtonomije, na kateri je stal 1848. l. Palacky.

Misliti, da bi se morda nam na ljubo razmere na jugu uredile po narodnih razmerah, na severu pa po zgodovinskem pravu, je pač malo preoptimistično, da ne rečemo naravnost najivno. Če Čehi prodrejo s svojim pravom, je le dvoje mogoče, ali se upelje tudi drugod večja deželna avtonomija, ali pa ostane v Avstriji v drugih deželah vse pri starem, samo Čehov ne bode več v državni zbor. Jedno, kakor drugo je za nas Slovence jednako pogubno. Če se vpelje večja deželna avtonomija so koroški in štajerski Slovenci zgubljeni, ako ne ostane sedanji državni zbor brez Čehov, bodo pa Nemci tlačili vse Slovence. Hrvatje se v največ vprašanjih ne udeležujejo ogerskega deželnega zbora in posledica temu je, da Madjari delajo s Slovaki in Srbi, kakor hočejo. Tacih razmer kot so na Ogerskem si Slovenci ne moremo želeti, in so pač sedanji odnošaji za nas desetkrat ugodnejši.

Kar se pa tiče tiste posebne narodne avtonomije poleg deželne avtonomije, pa moramo reči, da je popol-

noma neizvedljiva. Narodnost se ne da primerjati s cerkvijo, ki ima svojo samoupravo. Ravno tako je ne moremo primerjati z organizacijo stanov, a se poslednje organizacije ne opirajo tesno na drugo politično upravo. Narodna avtonomija naj bi se pa samostojno organizovala, ko vendar baš narodno vprašanje sega najbolj vse poslovanje drugih uradov. Tako tesno je zvezano z drugo upravo, da je nikdo ločiti ne bi mogel. Zato je pa jako napačno mnenje nekaterih optimistov.

Če se pa trdi, da se mi preveč bojimo, ker so vsake reforme skok v temo, moramo le odgovoriti, da bi bil to, da se Avstrija preustroji na zgodovinski podlagi, kakor žele Čehi in Dalmatinci, za Slovence ne skok v temo, temveč skok v propad.

Povedati pa moramo, da se mi nismo izrekli proti narodni avtonomiji sami na sebi, temveč smo le trdili, da se ne da spraviti z deželno avtonomijo v sklad. Smo li resnico pisali; prosimo naše nasprotnike, naj prečitajo, kar so proti nam napisali in vse dobro premislijo, pa bodo videli, da so kar nakupičili argumentov, ki govore za nas.

Politični pregled.

Volilna reforma je tako rekoč zagotovljena. Premagana je največja težava, da se namreč zagotovi volilna pravica hlapcem. Temu so ugovarjali nekateri poslanci, a naposled so se pa le premislili, in samo osem jih je glasovalo proti volilni pravici hlapcev. Sklenilo se je pa, da mora kdo šest mesecev bivati v dotičnem kraju, da bode volil v novi kuriji. To so pač sklenili na željo nekaterih fabrikantov. Če bodo hoteli kacega delavca pripraviti ob volilno pravico, bodo ga odpustili iz dela, da bode moral delo iskati. Delavci bodo morali biti bolj oprezni glede štrajkov, ker ob vsakem štrajku jih mora več iti dela iskat v druge kraje in bodo zgubili volilno pravico. Najbolj čudno bode pa, da marsikdo, ki bode volil v mestih ali pa kmetskih občinah v skupni kuriji ne bode volil.

Tisočletnica ogerske države praznuje se sedaj v Budimpešti. Te slavnosti se pa ne udeleže nemadjarske narodnosti, ker nočejo proslavljati tisočletnice prihoda Madjarov, svojih zatirateljev v Evropo. Rumunski metropolit je celo prepovedal duhovnikom se v svojem poklicu udeleževati teh slavnostij. Nekaj renegatov raznih narodnostij so pač nabrali Madjari, da proslavljajo to tisočletnico, da bodo potem trdili, da so bile zastopane vse narodnosti ogerske države. Največjo neumnost so pa storili hrvatski poslanci. Bili so pri seji, v kateri se je s posebnim zakonom uvekovečila ta slavnost. Tako so nekako priznali, da je Hrvatska del Ogerske. Mislila se je stvar tudi predložiti saboru, ali gospodje se boje, da ne bi opozicija kaj ugovarjala.

Volitev župana dunajskega se je vršila v sredo. Voljen je za župana Strobach, prvim podžupanom dr. Lueger, drugim podžupanom pa dr. Neumayr. Poslednji je nemški nacijonalec. Sprva niso mislili nobenega nemškega nacijonalca voliti, a so poslednji izjavili, da drugače izstopijo iz meščanskega kluba in začno proti krščanskim socijalistom najhujši boj. Krščanski socijalisti se jih pa precej boje, kajti gibanje na Dunaju ni toliko krščansko, kakor nemškonarodno. Začel je agitacijo proti liberalcem Schönerer. Dr. Luegerju se je posrečilo dobiti vodstvo protisemitske stranke jedino zaradi tega v roke, ki so bili Schönererja s tem uničili, da so ga spravili v ječo. Posebno protisemitski uradniki so skoro vsi bivši nemškonarodni dijaki, katere je zbiral okrog sebe Schönerer o svojem času. Že to, da so morali dr. Neumayrja voliti za župana, je znamenje, da imajo nemški nacijonalci glavno besedo.

Tajna volitev. — Državni zbor je sklenil, da se bode volitev poslancev v peti kuriji tajno vršila. Odklonil je pa z majhno večino predlog, da bi volilne može tudi tajno volili, kar bi bilo jako umestno V tej kuriji volijo delavci, kateri so odvisni od gospodarjev in bi torej le prav bilo, ko bi se tajno volilo, da bi se nanje pritiskati ne moglo. Ravno tako je obžalovati, da se je odklonil predlog, da bi se volilo ob nedeljah in praznikih. Temu predlogu so se upirali posebno konservativci, češ, da bi s tem se oviralo posvečevanje nedelj. Ta izgovor je povse prazen, kajti drugače bi ne bil zagovarjal volitve ob nedeljah duhovnik dr. Scheicher. Tudi v Belgiji, kjer že dolgo vlada katoliška stranka, se voli ob nedeljah. Volitvi ob nedeljah le tisti ugovarjajo, ki se boje, da bi hlapci in delavci prišli volit, ker so prepričani, da ž njih stranko ne bodo volili. S tem, da volitev volilnih mož ne bode tajna in da se bode volilo ob nedeljah, zgubi volilna reforma mnogo na svoji veljavi.

Srbija in Ogerska. — Minolo soboto opoludne so v Belemgradu zažgali dijaki ogersko zastavo pred spomenikom kneza Mihaela. Dogodek se je izvršil tako naglo, da redarstvo ni moglo zabraniti. Zvečer so hoteli dijaki napasti ogerski trgovski muzej, toda bili so prisiljeni umakniti se. To je odgovor Srbov na milenijsko razstavo v Budapešti, ki se je otvorila en dan pred to demonstracijo. Srbi pač ne morejo pozabiti tlačanstva, katerega morajo njih brati Srbi v Ogerski prestajati pred samovoljnimi Madžari. Ta pojav v Srbiji je pa pomenljiv posebno za to, ker velja ob ednem kolikor toliko celi Avstro-Ogerski. Vidi se, da vpliv avstrijski zgineva v Srbiji, in kdo drugi je temu kriv, nego oholi Madžar. Stvar bodo hoteli pač olepšati, a madež ostane. Seveda madžarsko časopisje pa rohni kar more nad Srbi.

Rusija. — Velikanske priprave se vrše po celej Rusiji za dan 16. t. m., ko bo slovesno kronanje carja v Moskvi. Deputacije iz cele Rusije bodo pohitele takrat v Moskvo. Pa tudi doma bodo vsa večja in manjša mesta slavile to pomembno slavnost. Kronanja se udeleže tudi zastopstva vnanjih držav in celo Vatikan bo poslal k tej svečanosti svojega zastopnika in sicer nuncija Agliarda z Dunaja.

Zveza balkanskih držav pa Francija in Rusija. — Razni listi poročajo, da Turčija in Rusija delati na to, da se sklene zveza balkanskih držav. K tej naj bi pristopile Srbija, Bolgarija, Rumunija, Grška in Turčija. Iz druge strani se čuje o balkanski zavezi brez Turčije. Lepa ideja, katera se bo pa težko uresničila. Mej posameznimi državami so pač taka nasprotstva, da jih ni moč z lahka premagati. Ko bi vsaka država vrgla v stran svoje sebične namene in bi ji bil nad vse splošni blagor, bi to šlo, a to se bo težko zgodilo. Ta balkanska zveza bi stala pod pokroviteljstvom Rusije in bi se pridružila rusko-francoski zvezi napram avstro-ogerski-nemško-laški zvezi.

Francija. — Novo ministerstvo je sestavljeno iz samih zmernih republikancev. Predsednik in minister poljedelstva ob ednem je Méline, minister notranjih stvari Barthon, vnanji Hanotaux, financ Cochery, kolonij Dechamel, trgovine Lebon, vojske general Billot. Radikalci so kar izven sebe, ker se pri sestavi ministerstva ni nič na nje oziralo. Nameravajo sklicati radikalni tabor in pretijo celo republičanskemu predsedniku Faure-u, da ga bodo prisilili, da odstopi. Upajo, da se zmerno ministerstvo kmalu zopet umakne radikalnemu, ki bo vse poskusilo, da odpravi senat. Sedanja vlada ima le neznatno večino v zbornici in nasprotniki ji bodo lahko torej tem lažje in vspešneje nagajali.

Obrtnija.

Trgovska in obrtniška zbornica v Ljubljani.

Javne seje trgovske in obrtniške zbornice dne 24. aprila t. l. so se pod predsedstvom zborničnega predsednika Ivana Perdana udeležili nastopni zborični člani: Ivan Baumgartner, Ivan Dogan, Franc Hren, Anton Klein, Josip Kušar, Alojzij Lenček, Karol Luckmann, Franc Omersa, Tomaž Pavšler, Josip Rebek, Filip Supančič in Jernej Žitnik.

Zborični predsednik otvori sejo, pripominja, da so nenavzoči zborični člani opravičili svojo odsotnost in imenuje overovateljema zapisnika današnje seje zborična člana Franca Hrena in Karola Luckmanna.

I. Zapisnik zadnje seje se odobri.

II. Zborični predsednik naznanja, da je predsedstvo povodom smrti zborničnega člana in ravnatelja kranjske stavbene družbe gosp. Maksa Krennerja, tega vdovi imenom zbornice izrazilo svoje najiskreneje sožalje in je položilo venec na rakev. Vdova prerano umrlega, gospa Emilija Krenner se je zbornici za sočutje najprisrčneje zahvalila. Predsednik se spominja koristnega delovanja umrlega in je preverjen, da ga bodo gospodje v najboljšem spominu ohranili. V znamenje sožalja so zborični člani vstali s sedežev.

Predsednik naznanja dalje, da se je danes objavila žalostna vest, da je danes ponoči preminol v Meranu gosp. obratni ravnatelj c. kr. državnih železnic Teodor pl. Scala. Spominja se njegovega delovanja na Kranjskem in povdarja, da se je ta zmirom toplo zanimal za deželno stolno mesto Ljubljano, ki ga je tudi za častnega člana imenovalo, kakor tudi za Kranjsko sploh. Preverjen je, da ga bo zbornica v najboljšem spominu ohranila. V znak sožalja ostanejo navzoči s sedežev.

Zborični tajnik poroča: *a)* Da se namesto umrlega zborničnega člana g. Maksa Krennerja v smislu § 6. volilnega reda ne more nobeden poklicati v zbornico kot pravi član, ker so se pri zadnji volitvi vsi veljavni glasovi glasili na imenovanega in se bode torej moglo mesto popolniti šele pri prihodnji volitvi. *b)* Ces. kr. deželna vlada naznanja, da se je vsled ukaza vis. c. kr. trgovinskega ministerstva z dne 25. febr. 1896, št. 75.940, odobril računski zaključek za leto 1894. z izkazanimi prejemki 12.937 gld. 46 kr. in izdatki 9210 gld. 28 kr., torej s konečnim blagajničnim ostankom 3727 gld. 18 kr. Potrdil se je ob jednem tudi račun o pokojninskem zakladu zborničnih služabnikov s prebitkom 11.500 gl. v efektih, 3681 gl. 47 kr. v hranilničnih vlogah in 285 gld. 56 kr. v gotovini, dalje račun o ustanovnem zakladu s prebitkom 4800 gld. v efektih, 106 gld. 87 kr. v hranilničnih ulogah in 60 kr. v gotovini. *c)* C. kr. deželnemu predsedstvu se je vsled naznanila, da je kranjski deželni odbor v interesu uvedbe čevljarstva v Kropi pripravljen v zvezi s trgovsko in obrtniško zbornico prevzeti polovico dotičnih stroškov, proračunjenih na 2000 gld., predložil podrobni načrt glede te pomočne akcije. *d)* C. kr. poštnemu in telegrafskemu ravnateljtvu v Trstu se je na vprašanje poročalo, da je po potresni katastrofi potrebščina na stavbinskem in sploh odbranem lesu zelo poskočila, in da so se vsled tega tudi povišale kupne cene. *e)* Zbornica je priporočala pri vis. c. kr. finančnem ministerstvu prošnjo nekega lastnika opekarne za dovolitev znižanje uvozne carine za stroje. *f)* Zbornica obrnila se je na glavno ravnateljstvo c. kr. priv. južne železnice na Dunaji in je prosila priporočevaje vlogi Vevških papirnic in c. kr. priv. tovarne za barveni les na Fužinah, da naj bi se na postaji v Zalogu ob tovornem skladišču napravila večja rampa in še jeden tir na kolodvoru. *g)* Zborični tajnik poroča dalje, da se je konsorcij za zgradbo lokalne železnice Kranj-Tržič obrnil na zbornico in to prosil, naj bi njegovo, dne 26. marca t. l. Nj. prevzvišenost gosp. c. kr. železniškemu ministru in Nj. prevzišenosti gop. c. kr. finančnemu ministru izročeno prošnjo — podpirala. Konsorcij je stavil nastopno prošnjo: „Visoko c. kr. železniško ministerstvo naj blagovoli: *a)* Zaželeni železnici v Tržič nakloniti v primeri s stroški isto državno podporo, kakor jo je zagotovilo udežencem zgradbe železnice na Vrhniko; *b)* to podporo vzprejeti še v toletni program lokalnih železnic, ki se ima predložiti v dovolitev državnemu zboru; *c)* na to delati da se more na podlagi načrta, ogledanega dne 30. oktobra 1893, še letos pričeti z zgradbo železnice. Zbornica je že večkrat v svojih na visoko vlado in visoki državni zbor predloženih prošnjah glede zgradbe druge železnice zveze Trsta z notrajimi deželami povdarjala, kako nujno potrebno je, da se najobrtoviteji kraj na Kranjskem, trg Tržič zveže z železnico. Za zgradbo te lokalne železnice, ki naj bi bila 15 *km.* dolga, so prosile tudi vse na tej progi ležeče občine Tržič, Sv. Ana, Sv. Katarina, Kovor, Križe, Naklo in Kranj. S to zadevo se je od l. 1872. sem opetovano bavil tudi kranjski deželni zbor in je naznanil svoje sklepe in peticije vis. c. kr. trgovinskemu ministerstvu in je prosil za pospešitev te železniške zadeve. Deželni zbor je tudi sklenil, da hoče dežela Kranjska zgradbo te, za promet to-li važne železnice tudi s tem pospešiti, da prevzame glavinskih delnic za 50.000 gld. al pari. če interesentje prevzamejo glavinskih delnic za 80.000 gld. Tržič je od nekdaj znan kot najobrtoviteji kraj Krajnske in je v tem tržnem kraju več večjih industriskih podjetji in sicer: jedna bombažna predilnica in tkalnica, dve tovarni za čevlje, tri fužine za kose, štiri strojarije, prav ob meji trga tržiškega je tovarna za lesni klejni papir, pri Sv. Ani pa rudnik za živo srebro. Nadalje je v Tržiču in okolici jedna tovarna za furnir, 20 žag, več mlinov, predilnica za loden. Se li zgradi ta lokalna železnica, se ne bodo povzdignila le ta podjetja, temveč bodo brezdvomno tudi nova nastala, ker potem bi bili v to vsi pogoji dani. Poleg tu omenjenih podjetij, ki dajo vsako leto okrog 1200 vagonov voznega blaga, bi tudi drugi trgovci in obrtniki, katerih je 255, kakor tudi poljedelci mnogo pripomogli k živahnemu železniškemu prometu. Železnica bi pa tudi koristila mestu Kranju, kjer so zelo živahni tržni dnevi in letni semnji in kjer je dvoje valjičnih mlinov, jedna tovarna za usnje, jedna pivovarna in več drugih trgovcev in obrtnikov. V drugih krajih, ležečih ob nameravani železniški progi je več mlinov in žag, več trgovcev z vinom, lesom, živino in čevlji, katerim bi tudi železnica prav prišla. Ker bi bil tudi osobni promet živahen, je zbornica mnenja, da bi železnica ne bila le blagodejna prometna žila za trgovino, industrijo in obrt, temveč bi se tudi primerno izplačevala. Železnica bi ne pospeševala samo, kakor že omenjeno, obstoječe industrije in ugodno uplivala na ustanovitev novih industrijskih podjetij, v Tržiču

in tega okolici, temveč bi zelo povzdignila promet tudi v drugih ob njej ležečih krajih. Ne bila bi koristna samo za Tržič in Kranj in za kraje ležeče mej tema dvema, temveč za celo Kranjsko in deželno glavno mesto Ljubljano. Že sedaj je živahen mejsebojni kupčijski promet, ki bi se po otvoritvi železnice vsekako še poživil. Zgradba te železnice bi pa povzdignila tudi promet na državni in južni železnici. Po mnenji zbornice je zgradba te železnice zelo nujna. Prošnje udeleženih občin in posameznih interesentov za železnično zvezo so tem bolj upravičene, ker industrijci vsled predrage voznine po kolih veliko težje zmagujejo konkurenco, kakor konkurentje, ki so ob železnicah. Z zgradbo nameravane lokalne železnice bi se promet olajšal, industrija, obrt in trgovina bi se v napominanih krajih pospešili, davčna moč prebivalstva bi se povzdignila in spolnila bi se dolgo gojena želja dežele Kranjske. Na podlagi navedenega, priporočala je zbornica najtopleje peticijo imenovanega konsorcija pri visokem c. kr. železniškem in finančnem ministerstvu. *h)* Občini Dol in Dolsko obrnili sta se na c. kr. poštno in telegrafsko ravnatelstvo v Trstu s prošnjo, da bi se uvela še druga poštna zveza s c. kr. poštnim uradom v Dolu. Ta poštni urad ima doslej le jednokratno poštno zvezo z dnevnimi poštnimi vlaki iz Trsta in Dunaja. Ker je v teh dveh občinah 29 večjih in manjših trgovin, 8 mlinov, 2 barveni tovarni in 32 drugih obrtnij in se v okolišu teh občin nahajajo 2 veleposestvi, 2 župnijska urada, 2 občinska urada, 2 ljudsko-šolski vodstvi in 2 krajna šolska sveta in imajo prebivalci živahen promet s c. kr. okrajnim glavarstvom v Kamniku, s c. kr. okrajnim sodiščem, c. kr. davčnim uradom in s c. kr. notarijatom na Brdu in so trgovci in obrtniki v vedni kupčijske zveze z drugimi deželami; ja opravičena želja, da se pri c. kr. poštnem uradu v Dolu uvede druga poštna zveza z nočnimi poštnimi vlaki iz Dunaja iu Trsta. Dol je od Brda, kjer so c. kr. oblastnije, oddaljen le 14 *km* in pismo oddano 1. opoludne pri c. kr. poštnem uradu v Lukovici, pride 2. ob 5. uri popoludne v Dol. Če se na to pisanje takoj odgovori, pride ta odgovor še le 4. opoludne v Lukovico. Ker se vidi zbornici prošnja v interesu prometa ozira vredna, jo je najtopleje priporočalo pri c. kr. poštnem in telegrafskem ravnateljstvu v Trstu. *i)* Na c. kr. deželno vlado se je poročalo: 1.) da naj se usliši prošnja mestne občine kočevske in naj se letni in živinski semenj, ki je bil za dan 20. marca t. l. prepovedan vsled koz, vrši v dan 11. aprila t. l. 2.) Občini Viniški naj se na njeno prošnjo dovoli, da se letni in živinski semenj, katerega letos vsled kos ni bilo dne 27. januvarija, vrši v dan 20. aprila t. l. *j)* V smislu zakona z dne 16. januvarja 2895. drž. zak. št. 26 podani poročili na c. kr. okrajni glavarstvi v Kočevji in Logatcu glede zagrošenih razprodaj Franca Hiršal-a v Ribnici in Ivan Štritof-a v Staremtrgu, sta se vzeli na znanje. *k)* Na vprašanje nekega c. kr. okrajnega glavarstva, če zadošča za nastop rokodelskega obrta učno spričevalo, izdano od neopravičenega mojstra, se je zbornica izrekla, da ona misli, da ima z ozirom na § 14. zak. z dne 15. marca 1883, drž. zak. št. 39, deželna politična oblast odločiti, če se more spregledati doprinesba učnega spričevala. *l)* Prošnja J. S. iz Broda za spregled doprinesbe učnega spričevala za nastop mizarskega obrta se je v smislu ministerskega ukaza z dne 16. septembra 1883, št. 26701, pri c. kr. deželni vladi priporočala, ker je prositelj dokazal, da je pri mizarstvu skoraj 8 let za pomočnika delal. *m)* Prošnja J. B. iz Češnjice, za spregled doprinesbe sposobnostnega dokazila za nastop mesarskega obrta, se je pri c. kr. deželni vladi priporočal, ker je prositelj dokazal, da dela pri tem obrtu že 25 let. *n)* Prošnja F. D. iz Ježice za spregled doprinesbe učnega spričevala za nastop mesarskega obrta pri c. kr. deželni vladi z ozirom na ukaz trgovinskega ministerstva z dne 16. septembra 1883, št. 26701 in 14. januvarija 1884. št. 46987 iz l. 1883 priporočala, ker je prositelj dokazal da dela že 14 let pri mesarstvu. *o)* Prošnja M. St. iz Reichenau-a, da bi se ji dovolilo domač kruh peči, se je priporočala z ozirom na odstavek 8. § 14. obrtnega reda z dne 14. marca 1883, drž. zak. št. 39 in ukaz trgovinskega ministerstva z dne 16. septembra 1883, štev. 26701. *p)* V zmislu zakona z dne 26. decembra 1893, drž. zak. št. 193 in deželnovladnega razglasa z dne 28. decembra 1894, št. 16569, dež. zak. št. 3 iz 1895. l., se je glede podelitve dopustil za zidarski in tesarski obrt poročalo na c. kr. okrajna glavarstva in sicer: 1.) Na c. kr. okrajno glavarstvo v Kamniku, da naj se podeli Alojziju Iskra iz Zduš zidarsko dopustilo za politiški okraj kamniški. 2.) Na c. kr. okrajno glavarstvo v Kranji, da naj se podeli Janezu Robleku iz Tenetiš dopustilo za tesarski obrt za sodni okraj tržiški in občine Preddvor in Predaslje, Matevžu Berniku iz Ševelj in Juriju Tavčarju iz Poljan pa zidarski dopustili za sodni okraj škofjeloški. 3.) Na c. kr. okrajno glavarstvo v Krškem, da naj se podeli Antonu Pižmahtu iz Št. Ruperta in Francu Urbiču iz Drage tesarstvo dopustilo za sodni okraj mokronoški, Jožefu Lagorcu iz Prekop tesarsko dopustilo za politiški okraj krški, Jerneju Premrutu iz Verbovcev pa zidarsko dopustilo pa za sodni okraj kostanjeviški. 4.) Na c. kr. deželno vlado se je o rekurzu J. Z. iz Razdrtega poročalo, da se je rekurent izkazal z najmanj štiriletno praktično uporabo pri tesarskem obrtu. Ker je dosegel za ta obrt postavno propisano praktično sposobnost in se je sbornica preverila, da rekurent more samostojno izvrševati tesarski obrt, se je za to izrekla, da naj se mu podeli tesarsko dopustilo za sodne okraje Kostanjevica, Mokronog in Radeče, ker v teh sodnih okrajih le po jeden tesar izvršuje obrt in ni pokrita krajevna potrebščina. 5.) Na c. kr, okrajno glavarstvo v Ljubljani, da je podeliti zidarsko dopustilo Dominiku Pinosu za sodni okraj ljubljanske okolice, Francu Stenovniku iz Vnanjih Goric za občine Brezovica, Dobrova; Log, Preserje, Studenec in Vič, Gregoriju Stanovniku iz Lubgojne za sodni okraj vrhniški in Jožefu Starcu iz Velikih Lipljenj za občine Grosuplje, Lipljene, Iškavas, Iškaloka, Pijavagorica, Račna, Rudnik, Slivnica, Šmarje, Št. Jurji, Studenec, Tomišelj in Želimlje; nadalje, da naj se podeli tesarsko dopustilo Zrbanu Čemašarju iz Hrastija za občina Dobrova, Ježica, M. D. v Polji, Moste in Šmartno, Andreju Terčeku iz Bevk in Janezu Kobalu iz Zaplane za sodni okraj vrhniški. 6.) Na c. kr. okrajno glavarstvo v Litiji, da naj se podeli zidarsko dopustilo Antonu Križmanu iz Žalne za sodni okraj zatiški in Evgenu Venchiarutti-ju iz Zagorja za sodni okraj litijski in potem Jožefu Pipanu iz Dol tesarsko dopustilo za sodni okraj litijski. V jednem slučaju se zbornica z ozirom na postavna določila ni mogla izreči za podelitev zidarskega in v drugem slučaju ne za podelitev tesarskega dopustila, ker prositelja nista zadostno dokazala 4letne praktične uporabe pri zidarskem, oziroma tesarskem obrtu. 7.) Na c. kr. okrajno glavarstvo v Novemmestu, da naj se Janezu No-

seju iz Velikega Korena podeli zidarsko dopustila za sodni okraj žužemperški. 8.) Na c. kr. okrajno glavarstvo s Postojini se je na prošnjo Lovrenca Furlana iz Studenega poročalo, da naj se temu podeli zidarsko dopustilo za sodni okraj postojinski. 9.) V poročilih na c. kr. okrajno glavarstvo v Radoljici se je zbornica izrekla, da naj te godeli zidarvko dopustilo Janezu Sodja iz Jereke za občine Boh. Bistrica in Srednjavas, Zanezu Svetina iz Grabč za občino Zg. Gorje in Matevžu Žvabu iz Mlinega za občine Zg. Gorje, Srednjavas, Bohinjska Bistrica in Bled. Zbornica je vzela odobruje to poročilo na znanje.

(Dalje sledi.)

Obrtnijske raznoterosti.

Berilij imenuje se nova kovina, katera ima morda še veliko prihodnost. Berilij je bela kovina in nekaj lažja kakor aluminij. Da se kovati, valjati in politirati. Na zraku ne zarjavi. Elektriko vodi tako močno kakor srebro, torej bolje, kakor baker. Sedaj velja funt te kovine 216 goldinarjev. Če se iznajde kak cenejši način pripravljanja, bode v električni obrtniji gotovo se zelo porabljal.

Petrolejski sodi se osnažijo. Prazni sodi se naj izžgo s slamnimi zvezki, in sicer s tem, da se mečejo užgani zvezki slame in tako petrolej užge. S tem da se pokrov, bolj ali manj zapre, se izžganje uravnava, previdnostij je potreba, da se sod ne užge. Ko se je sod izžgal, se naj sod z vodo izpere, pa zgine ves duh.

Kmetijstvo.

Naznanilo in razglas.

Novo šolsko leto na podkovski šoli ljubljanski se prične 1. dne julija 1896. leta.

S poukom v podkovstvu je združen tudi nauk o ogledovanji živine in mesa. Kdor želi vzprejet biti v podkovsko šolo, mora se izkazati:

1. s spričevalom, da se je pri kakem kovači izučil za kovaškega pomočnika;
2. z domovinskim listom;
3. s spričevalom svojega župnika ali župana, da je poštenega vedenja, in
4. da zna brati in pisati slovenski.

Ubožni učenci morejo tudi dobiti štipendije po 60, oziroma 50 forintov.

Prosilci za štipendije imajo predložiti:

1. ubožni list,
2. spričevalo o poštenem vedenji, in
3. potrdilo, da so delali uže dve leti za kovaške pomočnike. Prošnje z le temi spričevali imajo poslati vsaj do 15. junija glavnemu odboru c. kr. kmetijske družbe v Ljubljani.

Šola traja do konca decembra 1896 leta. Kdor dobro prebije preskušnjo, more po postavi iz 1873. leta dobiti patent podkovskega mojstra, ker sedaj ne more nihče brez preskušnje postati kovaški mojster. Nauk v tej šoli je brezplačen, vsak učenec si ima za šolski čas skrbeti le za živež in stanovanje ter za potrebne šolske knjige. Stanovanje dobodo učenci za majhno plačo v šolski hiši.

Učenci naj se oglase vsaj dva dni pred šolskim začetkom v podkovski šoli na spodnjih Poljanah.

Ker je po slovenskih deželah še zmerom premalo v podkovstvu izučenih kovačev in zdravnikov kopitnih boleznij, pa tudi premalo izurjenih oglednikov živinskih in mesovnih, zatorej naj bi skrbela županstva, da dobode vsaka občina vsaj po enega dobrega kovača in živinskega in mesovnega oglednika.

Ivan Murnik,
predsednik c. kr. kmetijske družbe kranjske.

Dr. Karol vitez Bleiweis Trsteniški,
začasni vodja podkovske šole.

Naznanilo.

Skušnje na tukajšnji podkovski šoli se bodo vršile dne 26. in 27. junija t. l., in sicer: 26. decembra skušnja iz podkovstva za kovače, kateri niso obiskavali podkovske šole, 27. junija pa za učence podkovske šole iz podkovstva in ogledovanja klavne živine in mesa. Kovači, kateri hočejo delati to skušnjo, naj se oglase pri podpisanem vodstvu do 15. dne junijaa t. l.

Vodstvo podkovske šole v Ljubljani
dne 2. maja 1896.

Dr. Karol vitez Bleiweis Trsteniški.

Kmetijske raznoterosti.

Kmetijska enketa. Kmetijski odsek zbornice poslancev je sklenil, da se skliče kmetijska enketa. Enketa bode dvojna. Vlada priredi pismeno enketo, zbornica poslancev pa ustno. Namen tej enketi bode od ljudij, ki se pečajo s kmetijstvom ali sploh poznajo kmetijske razmere, izvedeti, kaj je krivo propadu kmetskega stanu in kako bi se dal ta propad preprečiti.

Poljedelski odsek zbornice poslancev je pozval vlado, naj preosnuje bakterijologični zavod na Dunaju tako, da bode ustrezal potrebam kmetijstva, naj dela na to, da ljudje ne bodo jedli mesa in mleka tuberkulozne živine in pa osnuje poskuševališče za živinske kužne bolezni.

Poučni in zabavni del.

Varšavski spomini iz 1830. leta.

(Ruski spisal N. P. Makarov.)

IX.

(Dalje.)

Druga oseba, o kateri bodem pripovedoval, je pisatelj „Kirgiz-Kajsaka in Matuški Madam“, pokojni V. A. Ušakov. Služil je tedaj v Varšavi in je bil znan kot moder in gostoljuben človek, ki rad dobro je in pije. Bil je dober gospodar in je odlično znal pripravljati razne likerje in druge pijače, katerih je imel vedno ve-

liko zalogo v mnogobrojnih steklenicah. Slednji dan je pilo pri njem nekaj tovarišev.

Baš tedaj so premestili k litovskemu polku nekega majorja. To je bil dobri dečak, pošten, vesel in brezskrben. Bil je jako malomaren in pijanec prve vrste. Ko je dobil plačo, bilo ga ni pri polku štiri tedne. Ko je pognal vso svojo plačo, ga je glad prignal iz hiše, in vedno je obedoval pri gostoljubnem Ušakovem, in okoriščeval se je njegovih pijač, njegovih svetov in družbe. Bil je ta major strašno umazan, hodil je pogosto neobrit, nepočesan, neumit in v zamazani in včasih celo pod pazduho raztrgani obleki.

Nekoč je pri pisatelju Kirgiz-Kajsaka kosilo kacih osem ljudij, mej njimi tudi major. Popili so mnogo likerjev, vina in drugih pijač. Ko so vstali izza mize, so bili vsi jako veseli, še bolj pa vinjeni. Ušakov je rekel majorju:

— Zakaj se ne ženiš, prijatelj moj. Ko bi bil oženjen, bilo bi ti bolje nego ko si samec. Bil bi čistejši in sitejši.

— Kdo me bode pa vzel? — odgovoril je major jecljajoč in vzdihnil.

„Kdor išče, ta najde“ je zapisano v svetem pismu, in tudi ti bodeš našel ženo, vzemi jo, kadar kako lepo dobiš. Čemu se ne ženiš?

— A kaj? Zares bi se ženil, ko bi dobil nevesto.

— No, če hočeš, najdem ti nevesto, hočeš takoj? Jaz vem, ne le za jedno, temveč še za več.

— Zares, so li lepe?

— Mlade in lepe?

— Res? Kdo so pa?

— Hčere grofinje Šatkovske.

— Grofinjine hčere! Kam si posegel. Mari bi me vzela katera teh hčerâ!

— Jaz mislim, da te vsaka vzame. Če hočeš, takoj grem jo za te snubit.

Dobro. Pojdi. Kar bode, to bode. No, prijatelj Vasilij! Jako me razveseliš, ako bode kaj.

— Gospoda, — rekel je Ušakov in obrnil se k svojim gostom. Ste li slišali. Naš tovariš bi se rad ženil in jaz sem prevzel nalogo, da zasnubim jedno hčer grofinje Šatkovske. Mi li hočete pomagati v tem dobrem delu.

— Hočemo, hočemo! Dobro major, dobro Ušakov! — razlegalo se je od vseh stranij.

— Poslušajte, gospoda! — nadaljeval je Ušakov. — Predno jaz pripravim za poroko našega tovariša, naj pojde kdo v Mosovo ulico k grofinji Šatkovski in jej naznani, da pridemo k njej čez jedno uro jaz z ženinom in vso družbo. Grofinja naj gre v bližnjo katoliško cerkev in naznani katoliškemu duhovniku, da bode vse pripravljeno za takojšnjo poroko.

Prva leta po vojni so se zakoni častnikov jako lahko sklepali, ni bilo treba niti dovoljenja načelstva.

Jeden gostov je odšel, da opravi, kar je Ušakov naročil, in Ušakov je takoj začel se baviti z majorjem. Pripravil ga je, da se je obril, umil in se počesal. Ukazal je popraviti in osnažiti njegovo obleko, dal mu je čisto, fino perilo in ko je vse to bilo končano, pripeljali so tri vozove (male, s štirimi sedeži, z dvema konjema), v katerih se je odpeljala vsa družba v Mostovo ulico.

— Je li doma grofinja Šatkovska? vprašal je Ušakov, ko je prišel v predsobo.

— Doma, odgovorila je postrežnica.

— Ima li mnogo hčera grofinja? — vprašal je ženin polglasno in v predsobi se snažil pred zrcalom.

— Deset, odgovoril je Ušakov.

— In so vse li za možitev?

— Vse razen jedne, — mlade so in druga lepša od druge.

— Kaka sreča.

Za tem razgovorom je vsa družba šla v veliko sprejemno sobo, kjer je na divanu sedela grofinja Šatkovska, ženska kacih petintridesetih let in še jako lepa. Po straneh je na naslonjačih sedelo deset hčera, gizdalinsko razkritih, t. j. extrêmement de'collettet'es. Kar je glavno, vse so bile skoro jednake starosti, od sedemnajstih do dvajsetih let. Gotovo so se rodile kot dvojčki. Gosti so šli notri v parih. Najnaprej je šel Ušakov z majorjem. Grofinja je bila že obveščena in bila je pripravljena igrati vlogo, kakor se spodobi njenemu stanu.

— Grofinja! Dovolite, da vam predstavim svojega druga, gospoda D. D., a vaša svetlost, potrudite se, predstaviti mu vaše hčere, rekel je Ušakov, ko je pripeljal k njej majorja.

— Z velikim veseljem, odgovorila je grofinja, lahko se poklonila z glavo in podala ženinu roko. Ženin je prijel njeno roko in jo poljubil. Grofinja je bila malo v zadregi, in gosti bi se bili kmalu jeli smejati. Vendar je vse srečno se izšlo.

— Marička! pojdi sem, rekla je grofinja.

Na ta materinski klic je vstala z naslonjača visoka črnooka črnolaska in šla k materi, potem se je pa obrnila k ženinu, se mu priklonila in vrnila se na svoje prejšnje mesto.

— To je moja starša hči — rekla je grofinja. Za Maričko je prišla na vrsto Jagus, druga hči, rumenolasa, srednje velikosti, bujnimi prsi in lepimi temnomodrimi očmi. Za Jaguso so sledile: Karlina, Ivana, Ludvika, Juza, Teksula, Josja in Tereza. Major je kar debelo gledal, ko se mu je predstavilo toliko lepih devic, tajal se je od ognja toliko lepih očij, ki so se vanj upirale brez najmanjše boječnosti, temveč nasprotno . . . Ko se je predstavljenje mladih grofic končalo, je majorja Ušakov prijel za roko in ga peljal v stran ter vprašal:

— Katera hči grofinje ti najbolj ugaja?

— Vse mi ugajajo.

— Vseh ne moreš vzeti. Izberi katero hočeš, takoj jo za te zasnubim in že naprej sem prepričan, da dovolita mati in ona.

— Vse so lepe; kako češ izbrati.

— Oh, bratec, kako si neodločen? Hočeš li staršo, črno lasko? Prosim . . . Ne, ali hočeš rudečo, polno, kakor

žemlja. Ne... Morda ti je ljubša rumenolaska. Kako lepe in prijazne oči ima. Kakšna pleča. Dobro pojdi k tej rumenolaski.

— Ta je Jagusa. Fante nima slabega okusa. To je jedna najlepših žensk v Varšavi. (Konec sledi.)

Poučni in zabavni drobiž.

Čudoviti otroci. Pripoveduje se, da je Plinj mlajši že s 14 letom pisal grško tragedijo. Slavni arabski zdravnik in modroslovec Aviccena je v desetem letu že pisal znanstvena dela, in je z osemnajstim letom že končal svojo enciklopedijo. — Pico Miranđolo je s 14 letom obiskoval kolonjsko vseučilišče. Poleg grščine in latinščine je tudi že govoril kajdejščino, hebrejščino in arabščino, s 23 letom je zagovarjal svojih sto ter proti vsem učenjakom sveta. — Melanckhus je z dvanajstim letom obiskoval heidelberško vseučilišče, s 17 letom je bil že magister, z 21 letom profesor grščine v Wittenbergu. — Henrik Stephans je že kot deček Calvinov katekizem izvrstno preložil v grščino. — Tasso je s 13 letom začel pravoslavne študije na vseučilišču v Padui, s 17 letom je priobčil svojo epično pesem Rinaldo. — Modroslovec Gossendo je že s šestnajstim letom dobil stolico retorike v Aixu. — Baratier je s tremi leti govoril in s štirimi pisal nemščino in francoščino, s petimi leti je znal latinščino, z osmimi leti grščino, hebrejščino, kajdejščino in arabščino. S 14 leti je postal magister in v 20 letu je umrl. — Heinecke je v prvem letu se že naučil vse zgodbe iz prve Mojzesove knjige, v 14 mesecih je znal že vse sveto pismo, v 4 letu je znal že zemljepis, v 5 letu, je imel latinsko nagovor na danskega kralja. V tem letu je še umrl. — Braun je znal v drugem letu že glavne zgodbe in sveto zgodovino, s 13 letom je dovršil pravoznanske študije in se odlikoval kot dober risar.

Sežiganje mrličev. V dôbi od leta 1878. do 1893. sežgali so v Nemčiji 1467 mrličev; na Angleškem 488, na Francoskem 14.872, na Švedskem 292, v Italiji (v dôbi od 1876. do 1893. leta) 2402, Švicarskem 172. V vsej Evropi sežgali so torej v navadnih letih 19.693 mrličev, v Ameriki pa v istem času samo 2753.

Vezuv zopet bluje. Pota nanj je vse zalila lava. Škode do sedaj lava še ni napravila, ali voditelji tujcev na Vezuv sedaj ne zaslužijo ničesa, kajti, dokler se lava ne ohladi, ne more nikdo na Vezuv. Nekateri sodijo, da je bluvanje Vezuvovo v zvezi s tem, da je bil mesec v obližju solnca.

Novice.

— **Novi župan ljubljanski.** Namesto odstopivšega g. Petra Grasselli, ki je od l. 1882 županoval stolnemu mestu ljubljanskemu je občinski svet v svoji sinočni seji skoro ednoglasno volil za župana ljubljanskega g. deželnega poslanca, ravnatelja Ivana Hribarja.

— **Občinski svet ljubljanski** je v svoji seji dne 5. maja volil odseke in odbral zopet za podžupana g. primarija dr. Karol vitez Bleiweis-Trsteniškega.

— **»Gorenjski Sokol«** je imel mnogoštevilno obiskan ustanovni občni zbor dne 3. maja v Kranju. K ustanovnemu zboru je poslal Ljubljanski Sokol deputacijo 10 članov s starosto g. dr. Tavčarjem na čelu. Občni zbor je volil za starosto g. Avg. Drukarja, not. kandidata v Kranju. Društvo že šteje nad 50 članov, ki se prav pridno že urijo v telovadbi. Pri popoludanski prosti zabavi je bilo več izpodbujevalnih napitnic. Govorili so posl. Koblar, Globočnik, dr. Tavčar, Hribar i. dr. Vroča želja vseh pač je bila, da bi se ustanovljeni „Gorenjski Sokol“ lepo razcvital v čast, ponos in bodrenje naroda slovenskega.

— **Potresni vlak,** ki je vozil lansko poletje mej Ljubljano in Lescami, pričel je tudi letos s 1. majem voziti. Iz Ljubljane odhaja zvečer ob $^3/_4$ 8 uri in prihaja zjutraj ob 8. uri v Ljubljano. Iz Lesc odhaja ob $^1/_2$ 7. uri zjutraj in prihaja ob $^1/_2$ 10. uri zvečer.

— **Notranjski lokalni vlak** mej Št. Petrom in Ljubljano je pričel s 1. majem voziti Iz Ljubljane odhaja zvečer ob 7. uri 35 min. in prihaja v Št. Peter ob 10. uri 5 min. Iz Št. Petra odhaja ob 6. uri 30 min. zjutraj in prihaja v Ljubljano ob 8. uri 45 min. zjutraj.

— **Mestna hranilnica v Radovljici.** C. kr. deželna vlada je v imenu ministerstva za notranje stvari potrdila pravila mestne hranilnice v Radovljici.

— **Slovensko pevsko društvo v Ptuju** priredi svoj letošnji veliki pevski zbor v „Narodnem Domu“ v Brežicah v nedeljo dne 16. avgusta. Za ta pevski zbor so se določile naslednje pesmi: *a)* moški zbori: 1.) „Vojaci na potu,“ A. Nedved; 2.) „Pastir,“ Ferdo Juvanc; 3.) „Živila Hrvatska,“ Iv. pl. Zajc in 4.) „Večer na Savi,“ Iv. pl. Zajc; *b)* mešani zbor: 5.) „Naše gore, A. Foerster, in 6.) „Romanca.“ posvečena gospe dr. Tavčar-jevi, Fr. S Vilhar. Pesmi „Pastir“ in „Romanca“ sta novi in od odbora Slov. pevskega društva s častnima dariloma nagrajeni.

— **Dobrodelne predstave v korist Josefinumu v Ljubljani.** Vspored slovenskima dobrodelnima predstavama, ki bota v soboto dne 9. in nedeljo dne 10. maja pod pokroviteljstvom gospe Olge bar. Heinove, poroj. grofice Apraksinove v deželnem gledališču in katerih čisti dohodek prejme ljubljansko zavetišče Josefinum, je nastopni: I. oddelek: 1.) B. Smetana, ouvertura k operi „Prodana nevesta“, izvaja orkester. 2.) Prolog, zložil in govori g. Engelbert Gangl. 3.) Živa podoba, alegorija „Umetnost se poklanja dobrodelnosti“. 4.) Anton Dvořak, slovanski ples, op. 46. št. 3, izvaja orkester. 5.) Na ženitovanjskem potovanju, veseloigra v 1 dejanju. II. oddelek: 6.) Ant Dvořak, slovanski ples, op. 46, št. 1, izvaja orkester. 7.) Turjaška Rozamunda, živa podoba, prirejena po Prešernovi pesmi in po motivih Karpellusove slike, zvršene za ilustrirano izdajo Prešernovih pesmij firme Ign. pl. Kleinmayr & Fed. Bamberg. Pred živo podobo deklamuje pesem gosp. Miljutin Zarnik. 8.) Ob vrbskem jezeru, spevoigra v 1 dejanju, spisal in uglasbil Tomaž Košat. Pri predstavi sodeluje orkester sl. c. in kr. pehotnega polka št. 27. Živi podobi postavita gg.; Alojzij Gangl in Miljutin Zarnik. Kostume za ti podobi je posodilo brezplačno kr. hrvatsko narodno gledališče. Režiser igrama je g. R. Inemann, dirigent spevoigri pa g. Fr. Gerbič. Pri predstavi sodelujejo dame in gospodje iz najboljših krogov ljubljanskih. Zanimanje za predstavi je splošno, ker se obeta izreden zabaven in umetnišk užitek. Vstopnice prodaja gosp. Šešark v Šelenburgovih ulicah. Začetek predstavama je vselej ob $^1/_2$8. uri zvečer.

— **Naslednikom umrlega obratnega ravnatelja pl. Scala** je imenovan svetnik generalnega ravnateljstva avstr. državnih železnic in obratnega ravnatelja namestnik gospod Ludovik Proske

— **Napad iz ljubosumnosti.** Metlarski pomočnik A. Berti je z nožem napal deklo Alojzijo Žagar in jo precej ranil. Služila sta oba pri enem gospodarju, Berti se je zaljubil v deklino, ki ga pa ni marala.

— **Roparski napad.** Dne 21. aprila t. l. pridružila sta se delavcu Pavlu Zalokarju, ko je zvečer ob $^1/_2$ 10. uri odhajal iz gostilne pri Petranu na Bledu in se napotil domov v Gorjaše, dva neznanca, ki sta ga mej potoma napala, mu vzela 15 gld. denarja in nekaj blaga, katero je imel s seboj in ga pahnila v neki prepad. Zalokar je precej poškodovan. Spremljevalcev ni poznal.

— **Nesreča v kamnolomu v Podpeči** ob Ljubljanici pripetila se je dne 4. maja. Utrgala se je nepričakovano skala, katero so izpodkopavali in ubila delavca Mat. Jamnika. Druzega je malo ranilo, ostali so se pravočasno umaknili.

— **Pazite na otroke!** V Loki pri Zidanemmostu je pal dne 29. aprila v grajščinsko nepokrito apneno jamo neki otrok in utonil. — Nekemu posestniku v Studencih, fare Svibenjske, v radeškem okraju je isti dan zgorela hiša in v njej dva otroka, ki sta najbrže tudi sama zažgala. Ni jih bilo moč rešiti.

— **Ukrep mestnega magistrata gledé signalizije o požarih.** Dotični razglas slôve: Podpisani magistrat javno naznanja, da se bodo nastali požari od zdaj naprej zopet po strelih iz topov na Ljubljanskem gradu signalizirali, in sicer: požari v mestu z 2 streloma, požari v okolici pa z 1 strelom. — Signalicija z udarci na zvon v stolpu Ljubljanskega gradú ostane nespremenjena.

Umor perzijskega šaha.

Minoli teden v četrtek je bil umorjen perzijski šah (kralj kraljev) Nassr-eddin. Na neki božji pot ga je napal nekdo in umoril.

Morilec perzijskega vladarja pripada verski sekti Babis, ki je nastala ob začetku vlade sedanjega šaha. Ustanovitelj te sekte je bil neki mohamedanski učenjak Bab-eddin, ki je trdil, da je prorokov potomec. Spisal je nauke svoje vere v arabščini, tajil koran, priporočal skupnost posestev in popolno emancipacijo žensk. Učil je pa tudi, da kdor bode za njegovo vero, ne umrje, temveč v drugem kraju zopet oživi. Ta mož je našel takoj mnogo privržencev, posebno mej učenjaki države. Posebno so pa ženske bile vnete za novo vero.

Veliki vezir umorjenega šaha Nizas je dal ustreliti Bab-eddina, ker ni hotel preklicati svojega nauka. Obsojenca so v Tabrisu postavili k zidu in oddelek vojakov je streljal nanj. Vojaki ga pa menda niso marali ustreliti in ga ni noben zadel. V dimu smodnika se je splazil skozi neki zid na drugo stran. Toda našli so ga na drugi strani zidu in potem zares ustrelili. Kmalu potem so se privrženci nove vere izpuntali. Zaseli so več krajev in le z veliko težavo so jih ukrotili vojaki.

Ko je leta 1852. potoval šah na neki grad z gardo 500 mož, prišli so trije možje in je jeden s samokresom ustrelil nanj. Šah je pa hitro skočil s konja in se skril pod njega le lahko ranjen. Garda je mislila, da je ubit in ni preganjala morilcev. Mislila je, da ga je ustrelil kak princ, ki bi rad prišel na prestol. Zaradi mrtveca se pa ne kaže živemu zameriti. Le neki tujec je opazil, da je šah še živ in je prijel napadovalca. Začel se je boj. Napadovalec je tujca ranil z nožem. Sedaj so še drugi prijeli morilca in šah je bil rešen.

Kakor se je pokazalo, je bil morilec Babove vere. Njegov samokres in municija je pa bila tako slaba, da je le čudno, da je zadel. Šah se je takoj ljudem pokazal, da se ne razširi govorica o njegovi smrti.

Jeden princ mu je častital, da ga je tako srečno Bog rešil, in on mu je odgovoril: Prav Bog me je rešil, vsaj vsi so me bili zapustili.

Šah je tedaj začel privržence te vere grozno preganjati. Kdor ni hotel svoje vere zatajiti, je bil usmrten. Na grozne načine so ljudi morili Več je pa bilo tudi po nedolžnem usmrtenih. Kdor je bil na koga jezen, ga je ovadil, da je privrženec nove vere, in usmrtili so ga. Nobeno ugovarjanje ni nič pomagalo.

Vsa ta preganjanja pa nove vere niso zatrla, temveč le razširila. Res da so očitno zatajili vero, a skrivaj se je pa drže. Sedaj je že na milijone privržencev te vere. Od 1852. leta so že trikrat napali šaha. Dvakrat se je srečno rešil, poslednjič 1873. leta, ko ga je nekdo hotel z bodalom zabosti. Letos se je pa posrečilo jim nasprotnika uničiti.

Vzgoja šahova v mladih letih je bila jako pomankljiva. Le malokdaj je smel videti svojega očeta. Če tudi je bil najstarši sin in je imel pravico do prestola, vendar so ga vsi bratje prezirali.

O njegovih grozovitostih se marsikaj pripoveduje. Tako je šah bil najel morilce, da so umorili princa heratskega Junufa. Ko je izvedel o smrti nesrečnega princa, je rekel smehljaje se: „Princu pač to delo ni bilo prav po volji“.

Najrajši je šah prebival na svojem lovskem gradu Dovhan-te'pe'. Ta grad je v sredi planjave na neki 400 metrov visoki skalini, kamor ni mogoče z vozom. Okrog grada na skali je lep vrt. Od tod je hodil po letu streljat divje koze, gazele in zajce, po zimi pa tudi panterje, leoparde in tigre.

Pri tem gradu je bil tudi šahov zverinjak. Šah je grozno rad imel svoje živali. Leta 1875. je imela levinja, katero je šah posebno rad imel, mlade. Bilo je v januvariju po zimi. Teherana zaradi verskih slovesnosti ta mesec ni mogel zapustiti. Hotel je pošiljati sele v ta grad, da bi mu vsako uro poročali, kako je levinji. To zaradi velicega snega ni bilo mogoče. Naročil je nekemu uradniku, naj zgradi do grada brzojav. Sredi zime so zgradili brzojav in čez nekaj dni, je šah že dobil brzojavno poročilo, da je vzlic neugodnosti zime brzojav dodelan. Konec telegrama se je glasil: Zverine so zdrave.

Šah je bil nevoljen, da se telegraf ni še hitreje dodelal. Posebno ga je pa zjezil konec telegrama. Levica ni zverina, temveč nesramnež, ki jo tako imenuje. Uradnik ni dobil za gorečnost nobene nagrade, temveč še iz službe so ga odpustili.

Ljudem šah ni dosti zaupal. Noben tujec razen Evropcev ni smel tako blizu njega, da bi ga mogel ustreliti. Če se mu je kdo preveč približal, ga je kar dal pretepsti.

Posebno veselje je imel, če je njegov višji dvornik kacega služabnika tepel. Prišel je gotovo blizu in ga nagovarjal, naj ga le hudo bije. Naposled ga je pa še sam z nogo brcnil.

Šah je trikrat bil obiskal Evropo. Prvikrat je prišel na Dunaj 1873. leta. Velike sitnosti so imeli ž njim dvorniki, ki so mu bili prideljeni. Šah ni imel niti

pojma o evropskih napravah. Hotel je, da bi vlak v vsakem kraju stal, kadar se njemu poljubi in zopet odšel, kadar se njemu poljubi. Tako so imeli grozne težave ž njim predno se je še pripeljal na Dunaj.

Cesar mu je odkazal za stanovanje svoje gradove Laksemburg in Schönbrun. Tu so on in njegovi ljudje vse pomazali. Ovce so klali v najlepših sobah, tudi salona od stranišča niso dosti ločili. Jedenkrat je bil nevoljen in je vso posodo pobil, iz katere je jedel.

Grozno je ravnal s svojimi ljudmi, pa tudi s tem, ki so mu bili dodeljeni. Zato so avstrijski dvorniki cesarja prosili, da bi jih odvezal od službe pri šahu. Konje je nastavil po parku.

Nekoč so šaha povabili k dirki, a je odgovoril, da ne gre. To ve, da kak konj hitreje teče, nego drugi. Kateri, ga pa ne zanima. Nekoč je pozvedoval, kako časniki pišejo o njem. Ko so mu povedali, da ne baš laskavo, je rekel, če bi ne mogli kacih deset časnikarjev obesiti. Jednako je ravnal v druzih krajih. V Londonu je ogledal kaznilnico. Razumeti ni mogel, čemu je vse tako čedno. Dal si je tudi vešala pokazati. Načelniku kaznilnice je rekel, če bi ne hotel jednega človeka obesiti, da bo on videl, kako v Londonu obešajo. Ko načelnik ni hotel, je rekel, naj pa obesi jednega njegovih ljudij. Načelnik mu je dopovedoval, da tega ne sme storiti, a šah tega ni mogel razumeti in je jako nevoljen odšel.

V Perziji je šah vpeljal razne evropske naprave, pošto, brzojav in časopisje. Nastavil je posebnega ministra za časopisje, ki pred vsem pazi, da kak list šaha ne razžali, kar bi tudi ne bilo varno. O tiskovni svobodi seveda v Perziji ni govoriti.

Letos bi bil šah imel slaviti svojo petdesetletnico. Imel je 20 poročenih in kacih 500 neporočenih žen, s katerimi pa ni posebno lepo ravnal. Priljubljen v deželi ni bil, za to pa pač malokdo žaluje za njim.

Prestol perzijski je sedaj zasel njegov 43letni sin Muzzaffer-Edin, katerega ste Anglija in Rusija že l. 1858 priznali za prestolonaslednika. Prvi šahov sin ni imel pravice do prestola, ker je sin neke sužnje, ki s šahom ni bila poročena. Ta prememba se je završila povsem mirno.

— **Prepir mej socijalistom in protisemitom.** Te dni so našli na ulici na Dunaju ležati svilnega likarja Franca Barta. Bil je večkrat z nožem ranjen. Kdo ga je, ne ve povedati. Ko je zvečer šel domu iz gostilne, ga je spremil neki neznan človek, s katerim sta govorila o protisemitizmu in socijalnem demokratizmu. Pogovor mej njima je bil živahen. Kakor je pri pijancih že navada, vsak je hotel prav imeti. Naposled sta se do hudega skregala in stepla. Neznanec ga je osuval z nožem.

— **Samomor dijaka.** Na Dunaju se je ustrelil slušatelj modroslovja Eduvard Smutny iz Tešina. Povod samomoru ni znan.

— **Samomor mladega dekleta.** Na Dunaju se našli te dni mrtvo devetnajstletno deklo Terezijo Knobel. Služila je pri nekem lekarnarju in ukradla strupa. Dan pred samomorom si je sežgala skore vso svojo obleko. Uzrok samomoru je baje nesrečna ljubezen.

— **Strela.** Ko je minolo soboto se vadilo moštvo jednajste stotnije druzega ogerskega deželnobrambenega polka na vojaškem vežbališču v Jassberenyju, je strela udarila v oddelek vojakov. Dva sta bila takoj mrtva, več je pa poškodovanih.

— **Napad odvetnika.** Odvetnik dr. Avgust Danke je v Hajdu-Dorogu na Ogerskem vodil neko pravdo za kmeta Pappa. Računal je dobro, naposled pa pravdo zgubil Kmet je prišel na beraško palico. V jezi je streljal na odvetnika in kroglja je odvetniku prebila stegno.

— **Kronanje ruskega carja.** Dokler bode bival ob kronanju car v Moskvi, bodo slednji dan na državne stroške pogostili 7000 ubogih. Na dan kronanja pogoste jih 10.000.

— **Tihotapci so ga ubili.** Nadzornik finančne straže v Lubovici v Bukovini Zurin je zvedel, da se pripravlja več tihotapcev z blagom iz Rusije. Da bi jih ložje zasačil, se je napravil v civilno obleko. Tihotapci so ga pa hitro spoznali in ubili.

— **Princezinja guverner.** Angleška kraljica je imenovala princezinjo vdovo Henrika Batenberškega kot naslednico svojega soproga guvernerjem otoka Whigh.

— **Hiša razdejana.** V sredi mesta v Cincinatyju se je te dni razletela plinova cev in jedno hišo razneslo. Šest oseb je mrtvih, 18 ranjenih.

— **Mej predsedovanjem umrl.** Angleški polkovnik North je umrl, ko je ravno na nekem shodu predsedoval.

— **Ustrelil** se je v Korneuburgu računski narednik železniškega polka Josip Zastera iz Pardubice, ker so bili zasledili, da je mnogo poneveril.

— **Boj s tihotapci.** V Mječni Strani pri Kotoru je bil hud boj mej tihotapci in finančnimi stražniki in žandarji na drugi strani. Dva žandarja sta ustreljena, dva finančna stražnika poškodovana. Tihotapci so šli čez črnogorsko mejo.

— **Patrona razletela.** V Pragi je te dni dal na tamošnje šine nekdo puškino patrono. Razletela se je, a nikdo ni poškodovan.

— **Usmrten.** Dne 21. aprila so v Bosenski Rači usmrtili roparja Dragomira Stokiča. Stokič je bil vlani prišel s šestimi tovariši iz Srbije in v Veledinu ubil kmeta Julija Vrziča in njegovo ženo. Denarja niso bili dobili dosti, ker se je zet z ženo bil zaprl v sosedno sobo, v katero roparji niso mogli udreti. Stokiča so se prijeli na bosenskih tleh in bil je obsojen na smrt.

— **Veliki župan.** V Ughvaru na Ogerskem je veliki župan grof Josip Föres mnogo poneveril in osleparil. Začela se je proti njemu preiskava.

Izvrstni

krtačar voljne

(Kardenschleifer) (3)

kateri je posebno izurjen pri

„Deckelkarden patent Ashworth“

išče se po prav ugodnimi pogoji.

☞ Le na tiste se bo ozir jemalo, kateri so kakega slovanskega jezika zmožni. ☜

Vprašanja naj se pošiljajo na uredništvo „Novic“ pod naslovom **D. Kr. 200.**

Loterijske srečke.

V Brnu dne 6. aprila t. l.: 84, 54, 21, 55, 32.

Na Dunaji dne 2. aprila t. l.: 14, 54, 64, 8, 76.

V Gradci dne 2. aprila t. l.: 58, 12, 34, 53, 82.

Tržne cene.

V Ljubljani dne 29. aprila 1896. Pšenica gld. 8·— kr., rž gld. 7·50 kr., ječmen gld. 6·40 kr., oves gld. 7·— kr., ajda gld. 7·40 kr., proso gld. 6·50 kr., turšica gld. 5·20 kr., leča gld. 11·— kr., grah gld. 8·— kr., fižol gld. 11·— kr. (Vse cene veljajo za 100 kgr.)

Krasni uzorci se pošiljajo zastonj in poštnine prosto na zasebne naročnike. Zelo obširne uzorčne knjige, kakor jih še ni bilo, dobe **krojači** nefrankovane. (13)

Blago za obleke.

Peruvien in **dosking** za visokočastito **duhovščino**, predpisano blago za **c. kr. uradniške uniforme**, za **veterance, požarne brambe, telovadce, livreje**, sukno za **biljarde** in **igralne mize, prevlake za vozove.** Največja zaloga štajerskega, koroškega in tirolskega **loden** za gospe in gospode po prvotnih tovarniških cenah in v takih izbirah, da jih 20kratna konkurenca ne zamore nadomestiti. Največja izbera ogrinal **za dame** v najmodnejših barvah, perilno blago, potne pléde od 4 do 14 gld.

Krojaške potrebščine (podvlaka, gumbe, šivanke, sukanec itd.) Vredno, pošteno, trpežno, čisto volneno sukneno blago in ne cene cunje, ki niti niso vredne **krojaškega dela**, priporoča:

JAN. STIKAROFSKY,

v Brnu (središče avstrijske suknene trgovine).

Največja zaloga sukna v vrednosti ½ milijona goldinarjev.

Pošilja se le po povzetji.

Svarilo! Agentje in krošnarji radi prodajajo svoje malovredno blago pod imenom „Stikarofsky". Da se takim **sleparijam** v okom pride, javim, da tem ljudem sploh svojega blaga ne prodajam.

Louis Kuhne

mejnarodni zavod (3)
za zdravljenje brez lekov in operacij v Lipsiji.

Ustanovljen 10. oktobra 1883. leta, razširjen leta 1892.

Svet in pojasnila za vse bolezni, tudi pismeno, kolikor mogoče.

V zalogi Louis Kuhne, Lipsija, Flossplatz 24, je izšlo in je za dobiti od **založnika** proti pošiljatvi denarja ali po poštnem povzetji, kakor tudi skozi vse knjigarnice:

Louis Kuhne, Novo zdravilstvo. Učna knjiga in svetovalec za zdrave in bolne, 18. nemški natis (45.000) 486 strani, 8° 1896. Cena 4 marke, vez. 5 mark. Izšlo je v 15 jezicih.

Louis Kuhne, Ali sem zdrav ali bolan? En poskus in svetovalec za vsacega. 13. nemški natis 1896. Cena 50 vinarjev. Izšlo v 9 jezicih.

Louis Kuhne, Otročja vzgoja. Varstveni klic na vse stariše, učenike in izgojitelje Cena 50 vinarjev.

Louis Kuhne, Kolera, driska in enake bolezni, njih izvir, zdravljenje brez leka in ozdravljenje. Cena 50 vinarjev.

Louis Knhne, Preiskavanje znamnjev na obrazu. Učna knjiga novega načina preiskavanja, lastna iznajdba. S veliko podobami. Cena 6 mark, eleg. vezano 7 mark.

Louis Kuhne, Naznanila ozdravljenja iz svoje skušnje. Brez zdravil in operacij s pojasnilom, 25. natis. Zastonj.

C. in kr. privilegovani

aparati v ohranjenje piva.

Taisti so za **gostilne** in **domačo porabo** neizogibno potrebni in imajo to prednost, da pivo **brez umetnega dovažanja ogljikove kisline** ostane **cele tedne** sveže in okusno. Njihova uporaba je jako priprosta.

Poskusi teh preskušenih aparatov so dokazali, da se pivo

od začetka, do zadnjega kozarca

enako dobro, peneče in čisto ohrani. (22—5)

Cenike z navodilom pošilja izdelovatelj:

Albin C. Achtschin star. v Ljubljani

Gledališke ulice št. 8.

Priznalno pismo: (10)

Poslani mi aparat za ohranjenje piva sem poskusil in moram priznati, kot izvrstno in potrebno za vsakega kdor ima pivotoč, kjer je v resnici čez 8 dni piva lepša in boljša kot prvi dan, ko se jo hrani v aparat in moram takega le pridoročati.

Postojna, 6. aprila 1896.

Z velespoštovanjem **G. Pikel.**

Odgovorni urednik: Avgust Pucihar. — Tisk in založba: J. Blasnikovi nasledniki.